

Dharma Voices for Animals (Suomi)

Munkki Tae Hye sunimin kasvissyönti- ja eläinaiheinen haastattelu,
Helsingissä 6.1.2020
(Haastattelu tallennettiin äänitiedostona ja tämä on tekstiversio
kyseisestä äänitiedostosta)

Erik Kupila: Tervetuloa kaikki kuulijat, tämä on Dharma Voices for Animals -Suomen haastattelu. Minä olen Erik Kupila, vieraanani on Tae Hye Sunim ja tänään on 6.1.2020.

Tämä haastattelu koskee kasvissyöntiä, buddhalaisia näkemyksiä kasvissyönnistä ja eläimistä sekä myös Tae Hye Sunimin henkilökohtaisia näkemyksiä kasvissyönnistä. Voisin aluksi vähän kertoa Tae Hye Sunimin taustoista: eli Tae Hye Sunim on suomalainen munkki, joka asuu Italiassa Musang Am -nimisessä temppelissä vuorenrinteellä. Tae Hye Sunim sai korealaisen seon-koulukunnan täysmunkkivihkimyksen vuonna 1987 ja myöhemmin vuonna 1999 hän sai myös burmalaisen theravada-koulukunnan täysmunkkivihkimyksen. Näin ollen hän edustaa sekä theravadalaista buddhalaisuutta, että mahayana-buddhalaisuutta. Tässä haastattelussa yritämme päästä hieman pintaa syvemmälle kunnianarvoisan Tae Hye Sunimin omiin elämänarvoihin, sekä myös hänen kokemuksiin miten buddhalaisuudessa eri koulukunnissa suhtaudutaan eläimiin ja kasvissyöntiin. Ja aluksi voisin sanoa tietyksi tämän, että kasvissyönnistä puhuttaessa on olemassa eri sanoja. Eli kasvissyönti voi tarkoittaa sitä, että ei syö enää lihaa eikä kalaa, eikä matoja tai sirkkoja, eikä muita kuolleita eläimiä tai hyönteisiä, mutta että henkilö voi syödä kasvituotteiden lisäksi esimerkiksi kananmunia. Tällöin nimike on *ovo-vegetaristi*. Tai maitotuotteita, jolloin nimike on *lakto-vegetaristi*. Tai sekä maitotuotteita että kananmunia, ja tällöin nimike on *lakto-ovo-vegetaristi*. Täysin eläinperäisiä tuotteita, kuten lihaa, maitoa, kananmunia, nahkaa, villaa, untuvaa sun muita välttävää henkilöä kutsutaan *vegaaniksi*. Vegaaniaatteeseen kuuluu ajatus välttää aivan kaikkea eläinperäistä kaikissa muodoissa, jolloin vaatteet, elintarvikkeet ja kosmetiikka ym. ovat täysin kasvisperäisiä, eikä eläinperäistä raaka-ainetta tai eläinkokeita ole käytetty tuotteen valmistuksessa missään muodossa, edes elintarvikeväärinä tai muuna lisäaineena.

Tervetuloa Tae Hye sunim!

Tae Hye sunim: Kiitos.

Tässä haastattelussa on kolme osaa:

- kasvissyönti, buddhalaisuus ja niiden yhdistämiseen liittyviä elämäntapoja
- Tae Hye sunim ja eläimet
- utopia

Ensimmäinen osa (kasvissyönti, buddhalaisuus ja niiden yhdistämiseen liittyviä elämäntapoja):

E: Tae Hye Sunim, mikä on sinun suhteesi eläimiin? Ovatko eläimet tulleet sinulle läheisiksi?

THS: No eläimet ovat olleet läheisiä jo lapsuudesta saakka. Jo nuorena oli ajatus kasvissyönnistä, vaikka en siihen vielä pystynyt. Mutta eräs syy siihen miksi olen tullut buddhalaiseksi on se, että buddhalaisuudessa myötätunto kohdistuu sekä ihmisiin että eläimiin.

E: Muistatko ensikosketuksesi eläimiin tässä elämässä? Oliko sinulla joku tietty eläin, mihin liittyi joku lapsuuden muisto?

THS: Kissoja oli meillä kotona aina.

E: Eli kissat ovat tulleet sinulle tärkeiksi...

THS: Sitten oli naapurilla lehmä ja olin hyvin kiinnostunut niistä lehmistä ja jostain syystä olin sitä mieltä, että lehmä ei saa tappaa. Olin vihainen kun niitä vietiin teurastamoon.

E: Oliko sinulla jotain kosketusta niihin, kävitkö silittelemässä niitä tai tapaamassa niitä?

THS: Kyllä mä olin usein niiden lehmien aitauksessa, tunsin kaikki lehmät nimeltä.

E: Minkä ikäinen olit silloin?

THS: Noin alle 10-vuotias.

E: Toinen kysymys: Mitkä ovat sinun ajatuksesi arkipäiväisissä valinnoissa koskien eläinperäisiä tuotteita? Olet ilmeisesti kasvissyöjä, mutta et kuitenkaan täysin vegaani.

THS: Olen vegaani - joustava vegaani. Koska jos ei saa täysin vegaanista ruokaa, jos on jotakin missä on esimerkiksi maitoa mukana, niin sitten voin sitä ottaa. Mutta kyllä me luostarissammekin pyrimme olemaan vegaaneja. Ja ihmisille sanomme, että tuovat vain vegaanisia tuotteita temppeleihin.

E: Eli voisiko sanoa näin, että vegaanisuus on ideaali elämäntapa sinun näkemyksessäsi?

THS: Kyllä. On ihan hyvä olla myöskin ovo-lakto-vegetaari, tai jokainen voi oman oivalluksensa ja tuntemuksensa mukaan valita sen mitä on. Sitten on myös buddhalaisia, jotka syövät lihaa, mutta esimerkiksi täydenkuun ja uudenkuun päivinä ovat kasvissyöjiä. Monenlaisia vaihtoehtoja buddhalaisuudessa.

E: Osaatko sanoa mitä Buddha opetti vegaanisuudesta, pitäisikö kaikkien buddhalaisten olla sitten vegaaneja?

THS: Buddha opetti, että ei pidä tappaa eikä vahingoittaa, ei pidä tuhota elämää. Ja jos ajatellaan sitä että ei tuhota elämää niin siitä looginen seuraus on se, että pitäisi opettaa ihmisille myös olemaan tappamatta eläimiä. Joten kasvissyönti on tavallaan looginen seuraus väkivallattomuudesta.

E: Entä munkit? On varmaan joku kuulija tai tämän haastattelun lukija, joka ihmettelee, että ovatko kaikki munkit kasvissyöjiä. Eli kysymys: ovatko kaikki munkit kasvissyöjiä, onko Buddha antanut tästä jotain opetuksia, miten munkkien tulisi elää?

THS: Kaikki munkit eivät ole kasvissyöjiä. Mahayana-munkit ovat yleensä kasvissyöjiä, mutta theravadassa tavallisesti munkit menevät almukierrokselle ja silloin he voivat saada monenlaista ruokaa. Jos heille annetaan myös jotakin ei-kasvisruokaa, niin tavallisesti he voivat sitä syödä, tai sitten he voivat valita, koska ei tarvitse välttämättä syödä sitä mitä kulhoon laitetaan. Sen voi antaa myös eläimille tai joillekin muille. Mutta se kysymys on hiukan monimuotoinen, koska Buddha sanoi eräässä sutlassa*, että ei pidä syödä lihaa, jos näkee, kuulee tai epäilee. Ja mitä se tarkoittaa? Tavallisesti theravada-buddhalaisuudessa tulkitaan niin, että jos näkee, kuulee tai epäilee, että eläin on tapettu kyseiselle munkille, silloin siitä pitää kieltäytyä. Se ei ole lainkaan selvää, koska Buddha sanoi ainoastaan: jos näkee, kuulee tai epäilee. Sen voi myös tulkita niin, että jos näkee, kuulee tai epäilee, että siinä ruuassa on lihaa. Koska voihan olla että ruuan joukossa on jotakin lihaa, mutta sitä ei näe eikä kuule, eikä kukaan sano, eikä sitä epäilekään - siinä tapauksessa sen voi syödä. Tulkinta on vähän erilainen.

E: Muistatko mikä sutta* tämä oli? (*editoijan huomautus: paalinkielellä nimike on sutta ja sanskritin kielellä sutra, kyseessä on sama asia, eli tässä tapauksessa kyse on Buddhan opetuspuheista)

THS: Nyt en muista sen nimeä, mutta kyllä se mulla on ylhäällä. (edit: Jivaka-sutta)

E: Kuuluuko se paalinkieliseen kaanoniin?

THS: Kuuluu paalinkieliseen kaanoniin, se on hyvin merkittävä sutta.

E: Okei... Osaatko sanoa onko theravadassa, mahayanassa tai vajrayanassa, niin kutsutussa tiibetinbuddhalaisuudessa, jotain eroja koskien elämäntapoja? Eli tosiaan mainitsit tämän, että theravadassa perinteisesti munkit käyvät almukierroksilla, mutta miten sitten niin kutsutussa mahayanassa ja sitten tiibetinbuddhalaisuudessa?

THS: Mahayanassa yleensä tavallisesti ruoka valmistetaan tempelissä ja mahayanassa on yleensä periaatteena kasvissyöinti, koska se kuuluu bodhisattva-lupauksiin. Ja myöskin ero on siinä että ruoka yleensä siis valmistetaan tempelissä, toisin sanoen se ostetaan – voi valita mitä ostaa. Theravadassa tavallisesti mennään almukierrokselle ja saadaan ihmisiltä mitä he antavat. Sitten eräs seikka on se, että koska theravadassa munkit yleensä syövät almuuokaa eli sitä mitä on annettu, niin se ruoka ei ole niin tärkeä. Sen sijaan mahayanassa ruuan valmistuksesta on tullut tärkeä asia Kiinassa, Koreassa, Japanissa. Ja pääkokki luostarissa on merkittävä henkilö. Eräs korealainen nunna sanoi, että ruoka on tie valaistumiseen. Se on erilainen ajatus kuin mitä theravadassa.

E: Eli tavallaan ruuan valmistus on osa harjoitusta.

THS: Niin.

E: No osaatko sanoa mitä eri mestarit eri traditioissa ovat puhuneet aiheesta? Onko sinulla muistikuvia minkälaisia ajatuksia eri mestareilla on? Thich Nhat Hanh on esimerkiksi ilmeisesti puhunut vegaanisuudesta?

THS: Joo. Se on hyvin laaja kysymys, koska eri mestarit eri traditioissa ovat puhuneet monilla eri tavoilla. Mutta viime aikoina vegaanisuuudesta ovat puhuneet esimerkiksi Thich Nhat Hanh ja Karmapa-lama.

E: No miten sinä toimit, jos joku maallikko tarjoaa sinulle lihaa? Onko semmoista ikinä sattunut ja miten ne tilanteet ratkesivat?

THS: Olen ollut Thaimaassa ja Burmassa munkkina ja olen osallistunut almukierrokselle, ja almukierroksella toisinaan almukulhoon annetaan myös liharuokaa tai kalaa. Mutta silloin yksinkertaisesti en syö sitä. Yleensä ruoat laitetaan muovipusseissa ja ne on hyvin helppo erottaa. Sen lihan voi antaa esimerkiksi eläimille, koirille tai kissoille, tai sitten tempelipojille tai muille.

E: Minkälaisia neuvoja sinulla on henkilölle, joka haluaisi luopua lihasta, mutta kokee sen liian vaikeaksi?

THS: Neuvona on se, että vähä vähältä vähentää lihansyöntiä ja sitten tiettyinä päivinä noudattaa kasvissyöntiä. Se voi kehittyä luonnostaan. Ei siitä tarvitse välttämättä heti paikalla luopua, kehon pitää tottua siihen ruokavalioon.

E: Ja ehkä mielen myös?

THS: Kehon ja mielen.

E: No entä henkilöille, jotka pohtivat vegaanisuuteen siirtymistä, onko olemassa jotain motivaattoria jos maitotuotteista, esimerkiksi juustosta tai sitten kananmunista, ei osaa luopua?

THS: No sitten, jos ei osaa luopua, niin sitten ei luovu vielä, vaan luopuu sitten kun se on luonnollista. Kaikessa pitää olla luonnollinen kehitys. Eikä tarvitse pakottautua, eikä toisten ihmisten pidä tuomita, koska joskus jotkut vegaanit ovat jopa hiukan fanaattisia. He tuomitsevat jos joku syö juustoa niin se on kauheata. Kaiken pitää olla luonnollista, kaiken pitää perustua ihmisen omaan oivallukseen.

E: Mutta voiko silloin myös joku ihminen joka on lihansyöjä sanoa, että ”tämä on luonnollista että minä syön lihaa”. Voiko vedota tähän samaan ajatukseen?

THS: Voi. Jos se on hänelle luonnollista, jos ei hän sitä miellä niin minkä sille sitten voi? Jokaisen pitää itse ajatella ja tuntea mikä on oikeaa ja luonnollista.

E: Mutta voiko tähän ajatukseen liittyä jonkinlaista laiskuutta, että ikäänkuin tietää että se on väärin, mutta tekosyynä sitten vaan sanoo että...

THS: Usein siihen liittyy juuri laiskuutta tai yritetään kieltää.

E: Niin, no, kieltämistä... Laiskuus on ehkä vähän semmoinen sana minkä voi tulkita negatiivisesti.

THS: Yleensä monet ihmiset eivät halua ajatella, eivätkä he halua tietää miten eläimiä kohdellaan. Liha tulee kaupasta, eikä haluta tietää mitä sitä ennen on tapahtunut.

Haastattelun toinen osa (Tae Hye sunim ja eläimet):

E: No niin, eli tulemme nyt toiseen osaan ja tässä käymme läpi lähinnä mestari Tae Hye sunimin omia kokemuksia eläimistä. Aloitetaan semmoisella kysymyksellä, että onko sinulla ollut lemmikkejä aikaisemmin, menneisyydessä?

THS: On ollut ja on tällä hetkelläkin. Meillä on kissa. Lemmikit ovat lähinnä olleet kissoja.

E: Oliko sinulla lemmikkejä ennen munkiksi ryhtymistä?

THS: On ollut, ihan lapsesta saakka. Lapsena talossa oli aina joku kissa, useampikin joskus. Nyt meillä on luostarissa Italiassa yksi kissa, joka on itse valinnut sen paikan. Hän tuli sinne ja itse päätti, että nyt tämä on hänen talonsa.

E: Muistan, että vuonna 2006 kun kävin ensimmäistä kertaa Musang Amissa niin siellä oli kolme kissaa?

THS: Joo, kolme poikakissaa. Nyt on yksi tyttökissa.

E: Seuraava kysymys liittyy tähän, että monelle kissan ja koiran omistajalle voi nousta kysymys, että miten voin syöttää eläimelleni lihaa? Miten sinä ajattelet tästä kysymyksestä, eli että itse on mahdollisesti kasvissyöjä tai vegaani, mutta rakas lemmikkieläin on lihansyöjä? Se tilanne voi aiheuttaa omistajalle ristiriitaisia ajatuksia.

THS: No se on tietyllä tavalla ristiriitaista, mutta periaatteessa sen ei tarvitsisi olla jos järjestettäisiin kaikki asiat eläinystävällisesti. Koska silloinhan voisi olla esimerkiksi lemmikkieläimiä, joita ei tapeta. Ja joskus ne kuolevat luonnollisesti ja kun ne kuolevat luonnollisesti, niin sitten voi tehdä lihaa lemmikkieläimille. Mutta nykyisin tilanne ei ole sellainen, joten se on tietyllä tavalla ristiriitaista, eikä sille voi mitään. Mutta emme myöskään voi ajatella, että kaikki kissat ja koirat heitetään luontoon, kun niille ei haluta antaa ruokaa mitä ne tarvitsevat. Varsinkin kissojen on hyvin vaikea tottua kasvissyöntiin, ehkä koirat pikemminkin...

E: Niin koira on sekasyöjä, mutta kissa on lihansyöjä.

THS: Kissa on peto.

(...nauria...)

E: Tähän asiaan palataan vähän myöhemmin vielä, mutta entä sitten se että monet lemmikkieläinten omistajat joutuvat kohtaamaan tilanteen, jossa rakas eläinystävä sairastuu vakavasti. Onko sinulla antaa viisasta neuvoa miten toimia tällöin, kun vaihtoehtoina on joko että eläin kärsii ja kituu tai että se lopetetaan? Eli onko eläimen eutanasia sallittua missään tilanteessa ja toisaalta minkälainen karminen seuraus siitä syntyy, jos eläin lopetetaan?

THS: No silloin pitää ajatella myötätunnon kannalta, mikä on parasta sille eläimelle. Pitää yrittää intuitiivisesti ymmärtää mitä se eläin itse haluaisi. Ei siihenkään ole mitään yksiselitteistä vastausta. Meillä oli aikoinaan kissa, Felix, joka oli hyvin sairas. Häntä vietiin eläinsairaalaan jne. Sitten eläinlääkäri kysyi, että halutaanko että se lopetetaan? Mutta sanoin että ei, koska minusta tuntui että Felix haluaa elää elämänsä loppuun saakka meidän lähellä, vaikka hän kärsi. Sitten hän kuoli luonnollisesti.

E: No miten ylipäänsä tämä karminen ajatus sitten...?

THS: Karma riippuu siitä että mikä on motiivi. Jos myötätuntoinen motiivi on se että on eläimelle parasta lopettaa se, niin sitten se ei välttämättä ole negatiivista karmaa. Se on eutanasiaa sitten siinä tapauksessa.

E: Tämä kysymys itseasiassa, mitä kysyttiin aikaisemmin tästä eläimen lihansyönnistä niin voiko siihenkin jotenkin liittää tämän saman ajatuksen, että jos omistajana joutuu syöttämään kotieläimelle tai lemmikkieläimelle lihaa, niin tuleeko siitä itselle joku karminen seuraus, vai onko se se eläin itse joka saa negatiivista karmaa siitä että hän on lihansyöjä?

THS: (...*naurua*...) Siihen on vaikeata vastata, siihen pitäisi olla joku Buddha vastaamaan. Koska kaikki asiat ovat hyvin monimuotoisia, kaikki ei ole niin yksiviivaista.

E: Eli voisiko siinä ajatella että jos tekee parhaansa, yrittää olla myötätuntoinen ja omassa elämässään valikoi vaikka kasvissyönnin, niin silloin se jollain tavalla on positiivista, että ymmärtää tekojen seurauksen. Eli että tämä ei ole kivaa, että eläimiä kuolee että lemmikkieläimeni saa ruokaa....

THS: Sama kysymys on esimerkiksi vaikka biologisessa viljelyssä. Eräs harjoittajamme, hänellä oli puutarha ja hän viljeli biologisesti. Mutta hän kertoi, että joskus joitakin hyönteisiä tai matoja piti hävittää etteivät ne söisi niitä kasveja. Ja hän kysyi että miten se on karmisesti. Sanoin, että jokatapauksessa perusajatus on myönteinen kun hän harjoittaa luonnonmukaista viljelyä. Niin en voi sanoa siihen sitten että joittenkin hyönteisten hävittäminen olisi sinänsä paha asia, jos perusmotivaatio on hyvä.

E: Muistan että sanoit joskus, kun kävin Italiassa luonasi, niin yhdellä kissalla oli punkki ja silloin puhuimme vähän tästä että voiko sen punkin tappaa, jos se on kissassa kiinni. Ja muistaakseni sanoit että se aiheuttaa kärsimystä tälle toiselle eläimelle. Ja tällä kissalla on kehittynyt hermojärjestelmä, niin se kokee kipua, mahdollisesti. Eli kahdesta pahasta täytyy joskus valita vaan se...

THS: ...valita pienempi paha. Kissa on kumminkin... ..nisäkkäät ja linnut ovat paljon kehittyneempiä eläimiä kuin punkit. Kehittyneillä eläimillä on myös emootioita – tunteita. Punkeilla ehkä ei ole.

E: No voiko ajatella näin, että jos pitää joskus vaikka poistaa punkki koirasta niin voi lausua ”*Om mani padme hum*”..?

THS: Voi.

E: Tai jos joutuu syöttämään kissalle liharuokaa niin voi lausua ”*Om mani padme hum*” ja ajatella myötätuntoisesti niitä tuotantoeläimiä jotka on jouduttu...

THS: Voi. Siten voi ainakin lohduttaa omaatuntoansa.
(...*naurua*...)

Kolmas osa (utopia):

E: No sitten vielä kolmas osio, mikä koskee utopiaa. Eli tässä on kahdeksan kysymystä ja nämä ovat aika isoja kysymyksiä, mutta kahtotaan minkälaisia vastauksia mestari Tae Hye sunim antaa.

Eli mitä ajattelet maailmasta, jossa lehmät ja kanat ja muut tuotantoeläimet olisivat vapaita? Eli onko se mahdollista ja minkälainen semmoinen maailma sitten olisi, missä ei olisi tuotantoeläimiä vaan ne olisivat vapaita?

THS: Lehmät Intiassa ovat vapaita esimerkiksi... Siis vapaita missä mielessä?

E: Luonnossa, eli tavallaan kun me ollaan jo totuttu siihen että tuotantoeläimet pidetään talleissa ja jotenkin että ne ovat ihmisten karjaa... Niin voisiko tavallaan kanat ja lehmät ja lampaat olla vapaina täällä ihmisten keskuudessa, onko se mahdollista jonain päivänä tulla sellaiseen tilanteeseen?

THS: Aikamoinen kysymys... (*...naurua...*) En osaa siihen oikein vastata mitään... Mutta tietysti voisi olla niin, että lehmiä olisi jossakin määrin, mutta niitä ei tapettaisi. Niiden ei annettaisi lisääntyä niin paljon niinkuin nykyisin, että on miljoonia lehmiä jotka ovat epäsuotuisia myös ekologiselta kannalta. Mutta jossain määrin lehmiä, joita käytettäisiin pelkästään maidontuotantoon.

Nämä kysymykset ovat aika idealistisia kysymyksiä, en osaa vastata. (*...naurua...*)

E: Mutta esimerkiksi Hare Krishnoilla, hehän pitävät lehmiä hyvin.

THS: Joo... No sillä tavalla voisi ajatella. Sehän on idea hindulaisuudessa Intiassa. Ja myöskin buddhalaisuudessa, esimerkiksi Sri Lankassa ja Burmassa buddhalaiset eivät tapa lehmiä. Yksi laki mitä on yritetty saada aikaan on, että kielletään lehmien tappaminen. Myös Sri Lankassa ja Burmassa, siis buddhalaisissa maissa.

E: Eli käytännössä voisimme ajatella, että jos lihansyönti vähenisi ja maitotuotteita käytettäisiin kohtuudella ja kananmunia, niin silloin...

THS: ...vapaiden, onnellisten kanojen munia.

E: Niin luomukananmunia ja luomumaitoa. Ja tottakai maltillinen kulutus, maltillinen käyttö, niin se voisi edistää tätä maailman tilaa siihen suuntaan että tämmöisiä tehdasmaisia tuotanto-olosuhteita – että ne muuttuisivat inhimillisemmäksi.

THS: Niin, ilman muuta. Tavallaan niinkuin palata entiseen, koska aiemmin oli enemmän luomueläimiä, vaikka niitä tapettiin, mutta kuitenkin ne olivat onnellisempia kuin mitä nykyisin tehokarjantuotannossa.

E: Eli siihen että lehmät ja kanat ja muut tuotantoeläimet olisivat vapaita täällä ihmisten keskuudessa luonnossa, niin siihen....

THS: (*...naurua...*) ...että juoksentelisivat täällä kaupungilla...

E: (*...naurua...*) ..niin että juoksentelisivat täällä... ..vaikea siihen olisi päästä, mutta ehkä realistinen näkemys olisi...

THS: Niin ei nyt sillä tavalla että juoksentelisivat kaupungilla, mutta että maatilalla olisivat vapaita... Lehmillä olisi niityt ja kanat olisivat vapaina. Se olisi hyvä.

E: Voiko eläimet olla onnellisia, ylipäänsä, ihmisten alaisuudessa – tuotantoeläimet?

THS: Kyllä mä luulen, että ne voivat olla. Jos niitä kohdellaan hyvin, niin kyllä ne tuntevat sen vastakkaisen suhteen, ihmisen ja eläimen välisen suhteen.

E: Eli siinä mielessä tuotantoeläimet eivät aina ole huono asia, jos ihmiset pitävät näistä eläimistä hyvää huolta, niin se voi olla myös tuotantoeläimelle sitten...

THS: Kyllä varmasti, jos on inhimillinen suhde siihen eläimeen, että se eläin ei ole pelkästään joku kone vaan että se on elävä, tunteva olento.

E: No seuraava kysymys liittyy ehkä vähän tähän, eli onko se mahdollista että jonain päivänä ihmiset eivät olisi riippuvaisia tuotantoeläimistä? Eli onko se mahdollista että kaikki ihmiset olisivat jonain päivänä vegaaneja?

THS: No, ehkä se on, mutta silloin mennään juuri tämmöiseen utopia-maailmaan... Ehkä se on mahdollista. Leonardo da Vinci aikoinaan, hän monessa mielessä oli hyvin kaukonäköinen nero. Hän sanoi, että tulee aika, jolloin kaikki ovat kasvissyöjiä. Hän viittasi aikaan – koska hänellä oli tietynlainen syklinen käsitys maailmasta – hän viittasi aikaan joka on ehkä parin-kolmentuhannen vuoden kuluttua. Se voi olla mahdollista.

E: Buddhalaisuudessa uskotaan kanssa jonkinlaisiin sykleihin?

THS: Buddhalaisuudessa ajatellaan, että maailma on syklinen ja on erilaisia aikakausia, että mennään alaspäin ja sitten taas ylöspäin... Buddhalaisuudessa puhutaan, että tulevaisuudessa katastrofien jälkeen tulee olemaan semmoinen aika, jolloin maailma yhdistyy ja tulee onnellinen aika. Ja aivan varmasti siihen kuuluu myös väkivallattomuuden ihanne ja eläinten hyvä kohtelu, rauha ja kaikki muu....

E: Eli toisin sanoen on mahdollista, että jonain päivän kaikki ihmiset olisivat vegaaneja?

THS: On se mahdollista.. (...*naurua*...) ..mutta me vaan elämme tässä hetkessä, joten mitään ei varmuudella tiedä.

E: No onko se mahdollista, että kaikki eläimet olisivat jonain päivänä kasvissyöjiä?

THS: Ei. Koska (...*naurua*...) eläimillä, niillä on tietyt geenit ja vaistot niin kyllä petoeläimet, kuten kissat, eivät ne muutu kasvissyöjiksi. Pitää kysyä Jehovan todistajilta, koska heillä on tämmöisiä vähän sadun kaltaisia ajatuksia, että joskus on tuleva maailma, jossa kaikki elävät ikuisesti onnellisina. Ja leijonat ja lehmät käyskentelevät yhdessä. Pitää kysyä heiltä että mitä se merkitsee sitten; onko leijonista tullut kasvissyöjiä? (...*naurua*...)

E: Niin, tämä liittyykin seuraavaan kysymykseen, eli kirjoitin näin että: ”Kristinuskossa on olemassa sanonta, että taivaassa leijonat ja lampaatkin ovat ystäviä”. Mutta minkälainen on buddhalainen taivas?

THS: Buddhalaisia taivaita on monenlaisia. Buddhalaisuudessa on erilaisia deevoja, deevamaailmoita. Deevamaailman olennot ovat deevoja, ne eivät ole itseasiassa ihmisiä eivätkä eläimiä. Ne ovat deevoja – valo-olentoja.

E: Siellä ei ole eläimiä sitten toisin sanoen, niissä taivaissa?

THS: Sitten joissakin sutrissa sanotaan, että siellä on paratiisilintuja. (...*naurua*..) Mutta siihen en osaa sen tarkemmin sanoa, koska kaikki nämä ovat semmoisia mitä sanotaan joissain teksteissä, mutta jos ei ole omakohtaista kokemusta paratiisilinnuista (...*naurua*...) niin en voi sanoa onko niitä olemassa.

E: Lopuksi vielä meiltä tällöinen kysymys, että onko sinulla vielä antaa viisaita neuvoja tai ohjeita meille kaikille eläinrakkaille, miten voimme omilla toimillamme luoda paratiisia maan päälle? Eli jos puhutaan että joskus... mainitsit että joskus kahden tuhannen, kolmen tuhannen vuoden kuluttua esimerkiksi, ei varmaan ole lukkoonlyötyä nämä ajat, mutta voimmeko tässä elämässä mikä meillä nyt on, jollain tavalla yrittää luoda tämäntyyppistä paratiisia tähän maan päälle?

THS: Omilla valinnoilla ja omalla elämäntavalla ja olemalla esimerkkinä muille. Mutta ei siten että saarnaa, että tuomitsee ja saarnaa. Vaan olemalla esimerkkinä muille. Ja puhumalla muun muassa tästä ilmastonmuutoksesta, miten se on tosiasia joka pitää ottaa huomioon – joka kaikkien pitäisi ottaa huomioon elämäntavassaan ja valinnoissaan. Koska on monia ihmisiä jotka kieltävät luonnon saastumisen ja ilmastonmuutoksen todellisuuden. Se on tyhmyyttä – todellisuuden kieltämistä. Joku on sanonut semmoisen vertauksen, että jos laitetaan sammakko kuumaan veteen niin se sammakko hyppää heti pois, koska se tajuaa että se on kuumaa ja vaarallista. Mutta jos laitetaan sammakko veteen, joka on kylmää, ja sitten vähitellen vesi kuumenee ja kuumenee ja kuumenee, niin se sammakko ei huomaa sitä ja lopulta se kuolee. Se on tilanne maailmassa nykyisin. Suuri osa ihmisistä ei tajua sitä, että se vesi kuumenee ja kuumenee ja kuumenee, kunnes on kenties liian myöhäistä.

E: Eli se muutos on niin hidasta, että sitä ei tavallaan huomaa?

THS: Niin, tai se ei itseasiassa ole kovin hidastakaan, mutta ihmiset ovat sokeita myöntämään asioita.

E: Viimeinen kysymys: eli jos puhumme jonkinlaisesta henkilökohtaisesta paratiisista, valaistumisesta tai nirvaanan rauhasta ja omista valinnoista, niin voiko väkivallattomalla elämäntavalla saavuttaa jonkinlaisen valaistumisen tai nirvaanan tai tämäntyyppisen? Eli jos puhutaan kasvissyönnistä ja väkivallattomasta elämäntavasta ja ympäristön huomioimisesta sun muusta, niin johtaako se valaistumiseen?

THS: No itseasiassa meidän ei tarvitse niinkään puhua valaistumisesta, mutta voi puhua mielenrauhasta. Jos pyrkii elämään eettisesti ja väkivallattomasti, niin se lisää oman mielen rauhaa. Silloin siihen väkivallattomuuteen kuuluu myös henkinen väkivallattomuus. Ihmiset voivat olla myös henkisesti väkivaltaisia, vaikka he olisivatkin käytännössä vähemmän väkivaltaisia. Joten niin se on semmoinen yleisasenne, väkivallattomuus, että ei halua aiheuttaa kärsimystä muille.

E: Eli toisinsanoen pelkkä vegaanisuus tai pasifismi ei yksistään riitä, vaan jotenkin jokapäiväisessä elämässä ja kaikissa kohtaamisissa pitää myös muistaa...

THS: ...ei riitä, koska on jopa joitakin vegaaneja, jotka ovat fanaattisia. Eräs ihminen Genovassa – hän on hyvin fanaattinen eläinoikeusihminen ja vegaani. Hän tuomitsee kaikki jotka syövät esimerkiksi juustoa. Mutta hänen suhteensa ihmisiin on, miten sen sanoisi, ei ystävällinen – jopa vihamielinen. Ihmisille hän ei ole ollenkaan ystävällinen. (...*naurua*...) Se on aika yksipuolista sitten, jos se väkivallattomuus ja ystävällisyys kohdistuu pelkästään eläimiin. Joten myös tämmöisiä ihmisiä on olemassa. Ei pelkästään vegaanisuus ole mikään tie nirvanaan.

E: Se vaatii muutakin kuin pelkästään vegaanisuutta...?

THS: Vegaanisuus on osa sitä väkivallattomuutta ja eettistä elämää.

E: Joo... Toivottavasti me kaikki – minä ja myös kaikki kuulijat – saimme uusia ajatuksia ja toivottavasti jotain vastauksia kysymyksiin, mitä meitä on askarruttanut. Ja näin ollen päätämme haastattelun tähän. Kiitos Tae Hye sunim tästä haastattelusta. Tämä oli *Dharma Voices for Animals Suomen-osaston* ensimmäinen virallinen isompi aktiviteetti.

Ja meillä on tosiaan **Facebook-sivut:** www.facebook.com/DVASuomi

Jos haluaa ottaa yhteyttä, niin email-osoite on: suomi@dharmavoicesforanimals.org

Ja jos joku haluaa osallistua johonkin toimintaan, niin se on tervetullutta. Ja voimme myös yhdessä yrittää miettiä, että mitä voisimme tehdä kasvissyönnin edistämiseksi buddhalaisten keskuudessa ja toki myös koko yhteiskunnassa. Kaikki ilmeisesti lähtee omista valinnoista ja (...*naurua*...) parempi ettei saarnaa vaan...

THS: ...voi esimerkiksi liittyä *Dharma Voices for Animals* -yhdistyksen jäseneksi (www.dharmavoicesforanimals.org) ja tukea sitä sillä tavalla.

E: Niin... Hyvä. Ja tässä lopuksi mainitsen vielä sen, että on semmoinen nettisivu kuin *vegaanituotteet.net* - heillä on kattava tietokanta eläinperäisistä aineista ja lisäaineista, jos joku haluaa tutustua vegaanisuuteen. Ja myös Vegaaniliitolla on nettisivuilla paljon tietoa vegaani-aatteesta ja vegaanisen elämäntavan käytännön toteuttamisesta omassa elämässään. Ja se nettiosoite on *vegaaniliitto.fi*. Heidän sivuilta löytyy myös lista eläinystävällisistä yrityksistä, jotka joko tuottavat vegaaniystävällisiä palveluita tai myyvät täysin vegaanisia tuotteita.

Kiitos Tae Hye sunim! Ja toivottavasti (...*naurua*...) tällä haastattelulla tosiaan saimme vastauksia isoihin kysymyksiin. Kiitoksia!